

NODIADAU ATHRAWON

BETH ALLWN NI EI WELD YN Y TYWYLLWCH AR YNYS MÔN?

Mae dysgwyr yn darganfod mwy am y sêr a'r planedau yng nghysawd yr haul ac yn gwneud model wrth raddfa o gysawd yr haul yn yr awyr agored. Maent yn dod i wybod am wahanol gytserau a'r straeon y tu ôl iddynt. Mae dysgwyr yn archwilio llygredd golau ar Ynys Môn a'i Safleoedd Darganfod Awyr Dywyll, cyn mynd allan yn y tywyllwch i wyllo'r planedau a chytserau. Yna, maent yn darganfod gwybodaeth am effaith golau ar anifeiliaid ar dir ac mewn dŵr, gan ystyried cadwynau bwyd. Mae dysgwyr yn gosod trap gwyfynod, yn nodi unrhyw wyfynod a ganfuwyd ac yn cynhyrchu canllaw ar gyfer adnabod gwyfynod yn Nhirwedd Cenedlaethol Ynys Môn.

CWRICWLWM I GYMRU

Meysydd Dysgu a Phrofiad a archwiliwyd:

- Iechyd a Lles
- Y Dyniaethau
- Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu
- Mathemateg a Rhifedd
- Gwyddoniaeth a Thechnoleg

Mae'r gweithgaredd hefyd yn ymgorffori agweddau ar sgiliau trawsgwricwlaidd a amlinellir yn y FfLIRh a'r FfCD.

ADNODDAU

Dyfais y gellir ei defnyddio i gysylltu â'r rhyngwrwd a mynediad i'r rhyngwrwd. Dulliau o fesur, e.e. pren mesur, ffon fetr, tâp mesur chwaraeon, pedomedr. Argraffiad o gytser – Tasg 2, sgrîn 13. Efallai y daflen [Star Gazing Guide](#) (Saesneg yn unig) – wedi ei lawrlwytho neu wedi ei hargraffu.

Gellid lawrlwytho apiau am ddim fel:

- Ap Star Chart ar [Android](#) neu [iPad](#) (Saesneg yn unig)
- Ap Night Sky ar [Android](#) neu [IOS](#) (Saesneg yn unig)
- SkyView Lite ar [Android](#) neu [IOS](#) (Saesneg yn unig)
- GoSkyWatch Planetarium ar [iPad](#) (Saesneg yn unig).

Mynediad at [Find out what every symbol means on an OS Explorer map - OS GetOutside](#) (Saesneg yn unig).

Dalen neu garthen wen fawr a fflachlampau ar gyfer pob grŵp, er mwyn eu defnyddio i wneud trap denu gwyfynod.

Dulliau o gymryd ffotograffau (e.e. ffôn clyfar, tabled, camera).

GWNEUD Y GWEITHGAREDD

- Yn y rhan fwyaf o dasgau, bydd gofyn i ddysgwyr weithio mewn parau neu grwpiau.
- Anogwch y dysgwyr i rannu eu syniadau ac egluro a chyfiawnhau eu syniadau pan fo modd, mewn ymateb i gwestiynu agored. Mae cwestiynau ffocws wedi'u hawgrymu ar gyfer arwain dysgwyr drwy'r tasgau.
- Sylwer, os gwelwch yn dda: i gael mynediad at is-deitlau Cymraeg ar fideo, cliciwch ar 'Settings', yna detholwch 'Subtitles', yna 'Auto-translate' a dewis 'Welsh'.
- Wrth fynd â dysgwyr i'r awyr agored, mae'n hanfodol cadw at y [Cod Cefn Gwlad](#) a bod unrhyw asesiadau risg perthnasol wedi'u cynnal a bod y risgiau wedi'u lliniaru.

TASG 1

BETH YDYM NI'N EI WYBOD AM Y SÊR A'R PLANEDAU?

Eglurwch wrth y dysgwyr y dylai'r dasg hon eu helpu i ddarganfod mwy am y sêr a'r planedau yng nghysawd yr haul. Yna, dylent allu gwneud model graddedig o gysawd yr haul.

Sgrîn 3

Gwahoddwch y dysgwyr i ystyried y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw sêr?
- Pa un yw'r seren agosaf at y Ddaear? Pam ydych chi'n meddwl hyn?
- Beth yw planedau?
- Pa blanedau ydych chi'n eu hadnabod?
- Beth ydych chi'n ei wybod am bob planed?

Yna, nodwch eu hatebion yn y tabl ar y sgrîn nesaf.

Sgrîn 4

Gofynnwch i'r dysgwyr ddefnyddio'u syniadau er mwyn ceisio cwblhau'r tabl, gan ddefnyddio'r allwedd isod i raddio pob ateb o ran pa mor hyderus ydyn nhw eu bod yn gywir.

1 = hyderus

2 = ychydig yn hyderus

3 = ddim yn hyderus o gwbl neu ddim yn gwybod

Sgrîn 5

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i ddefnyddio'r rhyngrwyd i wirio eu hatebion ar y sgrîn flaenorol.

Gofynnwch iddyn nhw feddwl am y pethau canlynol wrth chwilio ar y rhyngrwyd.

Cyn ymchwilio, meddyliwch...

- Pa dermau chwilio allech chi eu defnyddio? Pa rai yw'r gorau? Pam?
- Pa fath o wefannau fydd y rhai gorau i'w defnyddio? Pam?

Wrth asesu gwybodaeth/data meddyliwch...

- A allai'r wybodaeth/data fod yn unochrog? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Pa mor ddibynadwy yw'r wybodaeth/data yn eich barn chi? Sut allech chi ddarganfod hynny?

Sgrîn 6

Ar y sgrîn hon, dangosir y tabl a gwblhawyd gan y dysgwyr, fel y gallant fyfyrion ar eu hatebion. Gofynnwch i'r dysgwyr wirio'r atebion y gwnaethon nhw eu graddio yn 2 a 3 ac i ddiweddarau'r tabl gyda'u canfyddiadau.

Sgrîn 7

Mae dysgwyr wedi bod yn gweithio mewn parau hyd at y man hwn. Fodd bynnag, bydd eu rhoi mewn grwpiau bach ar gyfer gweddill y dasg yn gwneud pethau'n haws. Gwahoddwch y dysgwyr i wneud mwy o ymchwil ar-lein, er mwyn darganfod yr atebion i'r cwestiynau hyn:

Cwestiynau ffocws

- Pa blanedau sydd yng nghysawd yr haul?
- Beth yw trefn y planedau o'r Haul tuag at allan?
- Pa mor bell yw pob planed oddi wrth yr Haul? Pam mae hyn yn newid?
- Beth yw diamedr pob planed?
- Beth yw diamedr yr Haul?

Darperir tabl ar y sgrîn nesaf, fel y gallant deipio eu hatebion.

Sgrîn 8

Ar y sgrîn hon, darperir y tabl o'r sgrin flaenorol, er mwyn gallu ei gwblhau.

Sgrîn 9

Gofynnwch i bob grŵp feddwl sut gallen nhw gynrychioli ein cysawd yr haul, wrth raddfa. Yna, gofynnwch iddynt wneud model graddedig o'n cysawd yr haul yn yr awyr agored, fel y gallent ei ddangos i eraill.

Wrth drin y fathemateg sy'n gysylltiedig â graddio'r model, bydd angen defnyddio rhifau mawr, sy'n cael eu cynrychioli'n well ar ffurf safonol. Mae'n bosibl iawn y bydd rhai o'ch dysgwyr yn gallu trin rhifau o'r fath. Fodd bynnag, efallai y bydd eraill yn cael trafferth. Er mwyn rhoi cefnogaeth fathemategol iddynt, gallech chi ofyn i'r dysgwyr gyrchu: [Student Project: Make a Scale Solar System - NASA/JPL Edu](#) (Saesneg yn unig), sy'n rhoi arweiniad manwl ar sut i adeiladu model o gysawd yr haul wrth raddfa. Ymdrinnir â pa fath o fodel i'w wneud, ble mae'r model am gael ei arddangos a'r cyfrifiadau sydd angen eu gwneud, ac ati.

Sgrîn 10

Gwahoddwch y dysgwyr i adeiladu eu model o gysawd yr haul yn yr awyr agored.

TASG 2

PA SÊR A PHLANEDAU ALLWN NI EU GWELD YN AWYR Y NOS?

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddan nhw yn dysgu am gytserau a'r straeon sydd yn gysylltiedig â nhw, yn y dasg hon. Byddant yn dod i wybod am lygredd golau ar Ynys Môn a'i Safleoedd Darganfod Awyr Dywyll, cyn mynd allan yn y tywyllwch i wyllo planedau a chytserau.

Sgrîn 3

Ar y sgrîn hon, rhoddir gwybodaeth am y sêr. Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pam allwch chi weld sêr yn awyr y nos?
- Pam na allwch chi weld llawer o sêr yn ystod y dydd?
- Pam y gallwch chi weld rhai planedau yn awyr y nos?
- Pam gallwch chi weld gwahanol sêr ar wahanol adegau yn awyr y nos?

Sgrîn 4

Ar y sgrîn hon, rhoddir gwybodaeth am lygredd golau ar Ynys Môn. Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiwn canlynol.

Cwestiwn ffocws

- Ym mhle ydych chi'n meddwl y mae'r prif ffynonellau llygredd golau ar Ynys Môn? Yna, gofynnwch iddyn nhw ddefnyddio'r map er mwyn dod o hyd i'r lleoedd hyn a theipio eu syniadau yn y blwch a ddarperir.

Sgrîn 5

Darperir delwedd sy'n dangos y pedwar Safle Darganfod Awyr Dywyll ar Ynys Môn, fan hyn. Gofynnwch i'r dysgwyr ddefnyddio'r ddelwedd i geisio gweithio allan ble mae pob safle ar Ynys Môn Yna, gallant gofnodi eu hatebion yn y blwch a ddarperir.

Cwestiwn ffocws

- Beth yw enwau pob un o'r safleoedd hyn yn ar Ynys Môn?

Sgrîn 6

Mae syniadau dysgwyr o'r sgrîn flaenorol ynghylch ble mae pob safle ar Ynys Môn, i'w gweld yma. Gwahoddwch y dysgwyr i ddefnyddio'r map i wirio eu syniadau a'u diwygio yn ôl yr angen.

Sgrîn 7

Rhoddir syniadau dysgwyr am y Safleoedd Darganfod Awyr Dywyll ar Ynys Môn eto fan hyn, ond y tro hwn cynhwysir enwau'r safleoedd, fel y gall dysgwyr wirio faint a gawsant yn gywir.

1. Arsyllfa Busby-Braden, Plas Bodfa, Llangoed, LL58 8ND
2. Parc Gwledig Y Morglawdd, Caergybi, LL65 1YG
3. Maes Parcio Nant y Pandy, Llangefni, LL77 7ED
4. Maes Parcio Ynys Llanddwyn, Llanfairpwllgwyngyll, LL61 6SG

Sgrîn 8

Mae llun o'r Llwybr Llaethog uwchben Eglwys Sant Cwyfan, Ynys Môn i'w weld ar y sgrîn hon. Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw'r Llwybr Llaethog?
- Pryd ydych chi wedi gweld y Llwybr Llaethog? Ble oeddech chi?
- Pam ydych chi'n meddwl bod y Llwybr Llaethog mor glir uwchben Eglwys Sant Cwyfan, Ynys Môn?

N.B. Y Llwybr Llaethog yw'r alaeth sy'n cynnwys Cysawd yr Haul. Mae'r enw yn disgrifio sut olwg sydd ar yr yr alaeth o'r Ddaear, sef band niwlog o olau a welir yn awyr y nos, wedi'i ffurfio gan sêr na all y llygad noeth eu gweld yn glir a gwahaniaethu rhyngddynt.

Sgrîn 9

Ar y sgrîn hon, ceir gwybodaeth am sut yr enwyd y cytserau, a chynhwysir delweddau o Perseus ac Andromeda.

Sgrîn 10

Cymerir persbectif Cymreig fan hyn, gan nodi sut yr enwir Perseus ac Andromeda yn Lleu Llaw Gyffes a Blodeuwedd ym mytholeg Cymru, gan gyflwyno'r delweddau diwygiedig ohonynt.

Sgrîn 11

Eglurwch wrth y dysgwyr ei bod weithiau'n anodd gweld pam y cafodd cytserau eu troi'n ddelweddau mor gymhleth. Er enghraifft, mae cytser Pegasus (ceffyl yn hedfan) yn edrych fel hyn. Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl:

- Ble mae'r adenydd?
- Ble mae coesau cefn a chynffon Pegasus?

Sgrîn 12

Rhoddir persbectif ehangach ar y sgrin hon, gan yr Ojibwe, sef pobl frodorol o Ogledd America, sy'n defnyddio eu cytserau i roi gwersi bywyd.

Sgrîn 13

Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl sut gallen nhw ddefnyddio'r diagram cytser (o Scorpio) i dynnu llun rhyw fath o berson neu fwystfil chwedlonol, trwy gysylltu'r sêr. Gallwch chi argraffu'r ddelwedd fel bod dysgwyr yn gallu tynnu llinellau ar y cytser. Gwahoddwch y dysgwyr i ddyfeisio stori am eu person neu anifail chwedlonol a'i hadrodd i eraill yn y dosbarth.

Sgrîn 14

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod am fynd allan i'r awyr agored i weld pa gytserau y gallant eu hadnabod.

Mae llawer o ffyrdd y gallant eu defnyddio i adnabod y cytserau, e.e. ap, taflen neu fap o'r awyr wedi ei argraffu. Gellir argraffu'r ddelwedd ar y sgrîn, sef map o'r cytserau yn hemisffer y gogledd. Efallai yr hoffech chi lawrlwytho'r daflen [Star Gazing Guide](#) (Saesneg yn unig) neu lawrlwytho ap rhad ac am ddim fel:

- Ap Star Chart ar [Android](#) neu [iPad](#) (Saesneg yn unig)
- Ap Night Sky ar [Android](#) neu [IOS](#) (Saesneg yn unig)
- SkyView Lite ar [Android](#) neu [IOS](#) (Saesneg yn unig)
- GoSkyWatch Planetarium ar [iPad](#) (Saesneg yn unig).

Sgrîn 15

Gofynnwch i'r dysgwyr gwblhau'r cwis cyn iddyn nhw fynd allan i'r awyr agored, er mwyn iddyn nhw gael y profiad gorau o edrych ar awyr y nos.

Sgrîn 16

Cyflwynwch y dysgwyr i'r dudalen we: [Night Sky Map & Planets Visible Tonight](#) (Saesneg yn unig). Gellir defnyddio'r dudalen i adnabod planedau yn awyr y nos ar wahanol adegau o'r flwyddyn. Gofynnwch iddynt deipio eu lleoliad. Bydd y dudalen we yn dangos y planedau y gall y dysgwyr eu gweld heno.

Cwestiynau ffocws

Gan ddefnyddio'r wefan, gofynnwch iddynt drafod:

- Pa blanedau allech chi eu gweld heno?
- Pa blaned(au) allech chi eu gweld am hanner nos?
- Pam y gallwch chi weld planedau gwahanol ar adegau gwahanol yn ystod yr un noson?
- Pam y gallwch chi weld planedau gwahanol ar wahanol adegau o'r flwyddyn?

Sgrîn 17

Gwahoddwch y dysgwyr i fynd allan i'r awyr agored i adnabod rhai cytserau a phlanedau.

TASG 3

SUT GALLAI LLYGREDD GOLAU EFFEITHIO AR ANIFEILIAID BACH?

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddan nhw'n darganfod gwybodaeth am effaith golau ar anifeiliaid ar dir ac mewn dŵr.

Sgrîn 3

Ar y sgrîn hon, rhoddir gwybodaeth am brosiectau Awyr Dywyll ar Ynys Môn, e.e. Partneriaeth Awyr Dywyll Gogledd Cymru, prosiect Awyr Dywyll drwy Gymru gyfan, gan gynnwys trafodaeth ynghylch llygredd golau.

Sgrîn 4

Gwahoddwch y dysgwyr i gyrchu'r map ar y ddolen hon: [Awyr Dywyll Cymru](#) a chwilio am Ynys Môn. Hefyd, dylent agor map OS o'r ardal leol a Thirwedd Cenedlaethol Ynys Môn. Yna, gallant drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth mae'r map awyr dywyll yn ei ddangos i chi? Sut ydych chi'n gwybod?
- Ble mae'r llygredd golau mwyaf yn Nhirwedd Cenedlaethol Ynys Môn? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Beth sy'n debygol o achosi'r llygredd golau hwn? Sut ydych chi'n gwybod hynny?
- Ble ar y map mae'r llygredd golau mwyaf? Sut allwch chi ddweud? Beth allai fod yn achosi hyn? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

Sgrîn 5

Gofynnwch i'r dysgwyr edrych ar y ffotograff o Ynys Môn yn y nos a thrafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth ydych chi'n meddwl yw'r ffynonellau goleuni y gallwch chi eu gweld? Pam ydych chi'n meddwl hynny? Rhestrwch eich syniadau.
- Beth yw'r goleuadau mwyaf disglair? Sut ydych chi'n gwybod?
- Sut olwg fyddai ar hwn fel awyrlun yn eich barn chi? Pam ydych chi'n meddwl hynny? A fyddai'r goleuadau hyn yn weladwy o awyren yn yr awyr? Sut ydych chi'n gwybod?

Sgrîn 6

Eglurwch wrth y dysgwyr y gall llygredd golau effeithio ar bethau sy'n byw mewn dŵr. Gofynnwch iddyn nhw ddefnyddio'r map OS er mwyn dod o hyd i'r Afon Menai, ac yna dychmygu eu bod nhw'n byw yn y dŵr yno. Gwahoddwch barau o ddysgwyr i drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa ffynonellau goleuni allai effeithio ar eich bywyd? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Pa ffynonellau goleuni allai fod ar y tir, yn yr awyr ac ar y môr? Sut ydych chi'n gwybod?
- Pa effaith y gallai'r ffynonellau goleuni hyn ei chael ar eich bywyd? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

Sgrîn 7

Gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen y wybodaeth am astudiaeth wyddonol ynghylch llygredd golau tanddwr yn y Fenai.

Sgrîn 8

Gwahoddwch y dysgwyr i ddefnyddio'r rhyngrwyd i ddarganfod mwy o wybodaeth am naill ai chwistrellau môr, mwydod gwrychog y môr neu gregyn llong. Yna, dylent drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw gwyfyn? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Sut olwg sydd arnyn nhw? Sut ydych chi'n gwybod?
- Pryd ydych chi'n eu gweld?
- A ydyn nhw'n anifeiliaid? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Sut maen nhw'n symud?
- A oes ganddyn nhw adenydd, coesau neu'r ddau? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

Yna, gallant gyflwyno eu syniadau i'r dosbarth mewn cyflwyniad 30 eiliad o hyd.

Sgrîn 9

Gwahoddwch y dysgwyr i gyflwyno eu gwybodaeth am naill ai chwistrellau môr, mwydod gwrychog y môr neu gregyn llong.

Sgrîn 10

Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol am wyfynod.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw gwyfyn? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Sut olwg sydd arnyn nhw? Sut ydych chi'n gwybod?
- Pryd ydych chi'n eu gweld?
- A ydyn nhw'n anifeiliaid? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Sut maen nhw'n symud?
- A oes ganddyn nhw adenydd, coesau neu'r ddau? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

Yna, dylent greu braslun o wyfyn a'i labelu er mwyn dangos y gwahanol rannau o'r corff.

Sgrîn 11

Eglurwch wrth y dysgwyr fod Tirwedd Cenedlaethol Ynys Môn yn le gwych i arsylwi ar wyfynod. Darperir ffotograffau o'r gwyfynod 'brith y cyrens' a'r 'gem fforch arian'.

Sgrîn 12

Eglurwch wrth y dysgwyr fod llawer o wyfynod yn cael eu denu at ffynonellau goleuni, gan drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Sut ydych chi'n meddwl mae gwyfynod yn dod o hyd i'r ffordd yn y nos?
- Pam y gallai goleuadau artiffisial fod yn broblem i wyfynod? Sut ydych chi'n gwybod?
- Beth fyddai'r anfanteision i wyfynod pe byddent yn hedfan tuag at oleuadau artiffisial? Pam ydych chi'n meddwl hynny? Beth efallai fyddai'r manteision o wneud hynny? Pam?
- Sut y byddai'r sefyllfa'n effeithio ar ysglyfaethwyr y gwyfynod? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

Sgrîn 13

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i ymchwilio i wyfynod a'u hatyniad tuag at oleuadau artiffisial. Byddan nhw'n gwneud trap gwyfynod gwaraidd yn yr awyr agored. Cynfas (neu ddalen) wen fawr yn hongian ar lein neu goeden fydd y trap. Byddant yn disgleirio fflachlamp ar y gynfas neu ddalen er mwyn denu gwyfynod.

Yna, bydd y dysgwyr yn aros yn amyneddgar i'r gwyfynod gyrraedd ac yn ceisio eu hadnabod.

Sgrîn 14

Gofynnwch i grwpiau bach o ddysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Ym mhle allech chi osod trap gwyfynod yn ddiogel?
- Ble mae'r ffynonellau goleuni agosaf? Ydych chi'n meddwl eu bod yn ddigon pell i ffwrdd? Pam?
- Pa leoliad yw'r gorau, yn eich barn chi? Pam?

Sgrîn 15

Ewch â'r dysgwyr allan i'r awyr agored i chwilio am leoedd addas y gallent osod eu trap gwyfynod. Yn amlwg, bydd angen iddi nosi cyn gosod y trap.

Sgrîn 16

Ar y sgrîn hon, mae dolenni i allweddi ar-lein ar gyfer adnabod gwyfynod. Gofynnwch i'r dysgwyr fyfyrion ar y dolenni:

- [Identify a moth - Butterfly Conservation](#) (Saesneg yn unig)
- [Moths - North Wales Wildlife Trust](#) (Saesneg yn unig)
- [UK Moth Identification: 12 Common Species – Woodland Trust](#) (Saesneg yn unig)
- [The NHBS Guide to Common UK Moth Identification - NHBS](#) (Saesneg yn unig)
- [Identify moths - Wildlife Watch](#) (Saesneg yn unig)

Yna, dylent benderfynu pa un fyddai'r gorau i'w defnyddio.

Sgrîn 17

Ewch â'r dysgwyr allan i'r awyr agored i osod eu trapiau gwyfynod, gan ddefnyddio eu fflachlampau i daflu goleuni ac yna aros yn amyneddgar.

Sgrîn 18

Gwahoddwch y dysgwyr i fyfyrion ar eu canfyddiadau o'r trap gwyfynod, trwy drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa rywogaeth o wyfynod wnaethoch chi ddarganfod y nifer mwyaf ohonyn nhw? A yw hyn yn arferol ar gyfer yr adeg o'r flwyddyn a'r lleoliad? Sut gallwch chi ddarganfod?
- Pa un oedd y gwyfyn mwyaf y daethoch o hyd iddo? Ai dyma'r gwyfyn mwyaf y byddech chi'n disgwyl ei weld ar yr adeg hon o'r flwyddyn ac yn y lleoliad hwn? Sut gallwch chi ddarganfod?
- Beth wnaeth eich synnu am y gwyfynod y daethoch o hyd iddynt? Pam?

Gofynnwch i'r dysgwyr dynnu'r trap gwyfynod i lawr mor hwyr yn y dydd ag sydd yn bosibl.

Sgrîn 19

Dywedwch wrth y dysgwyr bod y dosbarth am greu 'Canllaw Gwyfynod ar gyfer Tirwedd Cenedlaethol Ynys Môn'.

Bydd pob grŵp yn dewis rhywogaeth gwyfyn o blith y rhai a gasglwyd, er mwyn ymchwilio iddi. Yna, cynhyrchu disgrifiad un dudalen o hyd, sy'n cynnwys delweddau ar gyfer y canllaw.

Er mwyn helpu dysgwyr i gasglu gwybodaeth berthnasol, gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw nodweddion arbennig y gwyfyn hwn?
- Ble mae dod o hyd iddo fel arfer?
- Pa mor fawr yw'r gwyfyn? Beth yw lled adenydd y rhywogaeth hon o wyfynod?
- Beth mae'n ei fwyta?
- Beth yw ei gylchred bywyd?
- Beth yw ei ysglyfaethwyr?

Sgrîn 20

Gofynnwch i'r dysgwyr wneud eu hymchwil ar gyfer llunio eu canllaw.

Sgrîn 21

Gwahoddwch y dysgwyr i fyfyrto ar y dasg gyfan, gan ddefnyddio o leiaf un o'r ymadroddion isod ar ddechrau brawddegau ac yna rhannu'r rhain gyda'r dosbarth. Yr ymadroddion yw:

Y wybodaeth a'r sgiliau allweddol a ddefnyddiwyd gennym oedd...; Roeddwn i'n arfer meddwl... Nawr, rwy'n meddwl...; Y tro nesaf, gallwn ni...; Fe wnaethon ni chwarae rolau gwahanol yn ein grŵp pan...; Fe wnaethon ni ddatrys problemau pan...; Y peth mwyaf anodd i ni oedd...; Roedd yn rhaid i ni feddwl yn greadigol wrth ail-ystyried a datrys problemau pan...; Gobeithiwn y bydd pobl eraill yn elwa o'n canllaw...; Rhywbeth dwi'n dal ddim yn ei ddeall ydy...

